

Briuselis, 2020 m. birželio 8 d.
(OR. en)

8440/20

ECOFIN 440
UEM 205
SOC 367
EMPL 286
COMPET 241
ENV 308
EDUC 227
RECH 207
ENER 179
JAI 439
FSTR 97
REGIO 128
GENDER 77
ANTIDISCRIM 70

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui

Komisijos dok. Nr.: ST 8194/20 - COM(2020) 521 final

Dalykas: Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2020 m. Lenkijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Lenkijos konvergencijos programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2020) 521 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

**dėl 2020 m. Lenkijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m.
Lenkijos konvergencijos programos**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir
148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės
priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio
2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

- (1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradedamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Joje tinkamai atsižvelgta į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011² priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Lenkija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Lenkijai skirta ataskaita. Joje įvertinta Lenkijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas³ (toliau – 2019 m. šaliai skirtos rekomendacijos), veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, ir Lenkijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, šalių visuomenė ir ekonomika pateko į ekstremaliąją didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji daro didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia nestabilumą finansų rinkose, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir daro neigiamą poveikį įvairiems sektoriams. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms ir pajamoms, taip pat įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;
- (4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinių priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;

² 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

³ O L C 301, 2019 9 5, p. 123.

- (5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97⁴ 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonomikos nuosmukiui. 2020 m. kovo 20 d. komunikate Komisija laikėsi nuomonės, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 pandemijos, bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymo sąlygos yra tenkinamos, ir paprašė Tarybos šią išvadą patvirtinti. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Jie sutiko, kad dėl didelio ekonomikos nuosmukio reikia ryžtingo, ambicingo ir suderinto atsako. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali nuspręsti, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nesustabdomos. Ji suteikia valstybėms narėms galimybę nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;
- (6) siekiant apriboti ir kontroliuoti COVID-19 pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, įmonėms bei namų ūkiams teikiamomis paramos priemonėmis sušvelninti socialinius bei ekonominius pandemijos padarinius ir užtikrinti tinkamas sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, Sąjunga turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos parengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto mūsų šalių visuomenės ir ekonomikos veikimo ir tvaraus augimo, įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir pasinaudodamos krizės metu įgyta patirtimi;

⁴ 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl paviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

- (7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo vidaus rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto, siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtinės priemonės, neleidžiančios įprastai veikti vidaus rinkai, turėtų būti panaikintos iškart, kai tik jos nebebus būtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų. Vieni iš esminių platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementų yra geresnės pirkimo strategijos, diversifikuotos tiekimo grandinės ir strateginiai būtiniausių prekių rezervai;
- (8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui sušvelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau iš dalies pakeitė atitinkamus teisės aktus Europos Parlamento ir Tarybos reglamentais (ES) 2020/460⁵ ir (ES) 2020/558⁶. Tais pakeitimais bus suteikta papildomo lankstumo ir nustatytos supaprastintos bei racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti spaudimą pinigų srautams, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Lenkija raginama visapusiškai pasinaudoti tomis galimybėmis, kad padėtų labiausiai paveiktiems asmenims ir sektoriams;

⁵ 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5).

⁶ 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

- (9) dėl skirtingų specializacijos modelių tikėtina, kad įvairiuose regionuose socialiniai ir ekonominiai COVID-19 pandemijos padariniai bus nevienodi. Todėl kyla rizika, kad teritoriniai skirtumai Lenkijoje didės. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;
- (10) 2020 m. nacionalinę reformų darbotvarkę Lenkija pateikė 2020 m. balandžio 29 d., o 2020 m. konvergencijos programą – 2020 m. balandžio 30 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (11) šiuo metu Lenkijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis;
- (12) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Lenkijai užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų⁷ nominalusis augimas neviršytų 4,2 % – tai atitiktų 0,6 % bendrojo vidaus produkto (BVP) metinį struktūrinį koregavimą. Bendras Komisijos vertinimas patvirtina, kad 2019 m. ir 2018 m. bei 2019 m. (vertinant kartu) buvo labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga, nėra pagrindo imtis tolesnių veiksmų pagal Lenkijai taikomą procedūrą dėl didelio nukrypimo;
- (13) 2020 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 0,7 % BVP deficito 2019 m. iki 8,4 % BVP deficito 2020 m. Numatoma, kad iki 46,0 % BVP 2019 m. sumažėjęs valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2020 m. išaugs iki 55,2 %. Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

⁷ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų bedarbio pašalpoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

- (14) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Lenkija ėmėsi savalaikių biudžeto priemonių, kad padidintų savo sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. konvergencijos programą tos biudžeto priemonės sudaro 3,2 % BVP ir apima išmokas savarankiškai dirbantiems asmenims ir pagal nestandartines darbo sutartis dirbantiems asmenims, įmonių atleidimą nuo socialinių įmokų mokėjimo (jas turės sumokėti valstybė) ir tam tikroms įmonėms skiriamas darbo užmokesčio subsidijas. Be to, Lenkija paskelbė apie priemones, kurios, nors ir nedaro tiesioginio poveikio biudžetui, padės teikti likvidumo paramą įmonėms, pavyzdžiui, paskolų garantijas įmonėms. Konvergencijos programoje numatytų biudžeto priemonių fiskalinis poveikis skiriasi daugiausia dėl įmonėms suteiktų paskolų vertinimo. Kaip ir valdžios institucijų pranešimai, Komisijos 2020 m. pavasario prognozė grindžiama prielaida, kad apie $2\frac{3}{4}$ procentinio punkto BVP sudarančios paskolos bus konvertuotos į subsidijas ir 2020 m. įrašytos kaip išlaidos. Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Lenkija, atitinka 2020 m. kovo 13 d. Komisijos komunikate išdėstytas gaires. Visiškas neatidėliotinių priemonių ir fiskalinių paramos priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu;
- (15) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, grindžiama nesikeičiančios politikos scenarijumi, Lenkijos valdžios sektoriaus balansas sudarys -9,5 % BVP 2020 m. ir -3,8 % BVP 2021 m. Numatoma, kad 2020 m. ir 2021 m. valdžios sektoriaus skolos santykis vis dar neviršys 60 % BVP;
- (16) dėl 2020 m. Lenkijos planuojamo 3 % BVP deficito ribos viršijimo 2020 m. gegužės 20 d. Komisija paskelbė pranešimą, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Apskritai iš Komisijos analizės galima spręsti, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/97 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas;

- (17) dėl COVID-19 protrūkio Lenkija pateko į naują socialinę ir ekonominę padėtį. Pirmą kartą per beveik tris dešimtmečius 2020 m. prognozuojamas nuosmukis. Remiantis Vyriausybės pateiktais duomenimis, pandemijos poveikis gyventojų sveikatai buvo palyginti nedidelis, be kita ko, dėl ankstyvo precedento neturinčių priemonių, pavyzdžiui, griežto karantino ir socialinių kontaktų ribojimo, priėmimo. Iki šiol stipriausių neigiamų padarinių pastebėta paslaugų sektoriuje (įskaitant transporto, mažmeninės bei didmeninės prekybos ir laisvalaikio paslaugas), taip pat gamybos sektoriuje dėl tiekimo grandinių pertrūkių. Siekdama kompensuoti ekonominį taikomų apribojimų poveikį, Vyriausybė pradėjo taikyti priemonių rinkinį, kurio vertė sudaro apie 9 % Lenkijos BVP (deficitą didinančios ir likvidumo priemonės kartu) ir kuris apima Sąjungos finansavimą. Paramą teikia ir Lenkijos nacionalinis bankas, siūlydamas likvidumo užtikrinimo priemones. Vyriausybės parama sutelkta į ekonomikos stabilizavimą trumpuoju laikotarpiu remiant darbuotojų pajamas, teikiant finansavimą įmonėms, kurių pajamos sumažėjo, didinant sveikatos sektoriaus atsparumą ir gebėjimą reaguoti ir stiprinant finansų sistemą. Ji taip pat apima investicinę programą, skirtą ekonomikos gaivinimui vidutinės trukmės laikotarpiu remti. Visuomenė daro didelį spaudimą, kad būtų imtasi atsakomųjų politikos priemonių, be kita ko, atleista nuo socialinio draudimo įmokų, mokamos išmokos įmonių, kurios sustabdo savo veiklą, darbuotojams, o labai mažoms įmonėms suteikta galimybė gauti paskolas. Numatoma, kad dėl COVID-19 pandemijos 2020 m. BVP sumažės 4,3 %, o 2021 m. turėtų atsigauti 4,1 %;

- (18) dėl COVID-19 pandemijos sveikatos sistemoje prireikė taikyti precedento neturinčias priemones. Buvo patirta daug išlaidų, pavyzdžiui, perkant su sveikatos priežiūra susijusią įrangą ir reikmenis, didinant ligoninių bei laboratorijų pajėgumus ir stiprinant gebėjimą aprūpinti darbuotojais. Taip pat reikia skirti papildomų išteklių, kad būtų kompensuotos kitos sveikatos priežiūros paslaugos ir investicijos, kurios buvo atidėtos arba perskirstytos. Prieš COVID-19 protrūkį viešosios išlaidos sveikatos sistemoje sudarė 4,8 % BVP, t. y. mažiau nei 2018 m. Sąjungos vidurkis (7 % BVP). Tai, kartu su neoptimaliu lėšų paskirstymu, kliudo sveikatos sistemos veiklai ir galimybėms ja naudotis. 2018 m. Lenkijos gyventojų, nurodžiusių, kad jų sveikatos patikrinimo poreikiai nebuvo patenkinti, dalis sudarė 4,2 %, o tai yra gerokai daugiau nei 2 % Sąjungos lygmeniu. Dirbančių gydytojų ir slaugytojų skaičius, palyginti su gyventojų skaičiumi, vis dar yra vienas mažiausių Sąjungoje, o sveikatos priežiūros darbuotojų pasiskirstymas šalyje yra netolygus. Visuomenės sveikata, e. sveikata ir pirminė sveikatos priežiūra, kurios yra labai svarbios siekiant pagerinti prevenciją ir padidinti prieinamumą bei sustiprinti sistemos atsparumą būsimoms problemoms, tebėra nepakankamai išvystytos. Nuo pandemijos nukentėjo ilgalaikės priežiūros įstaigos, nes didelė jų gyventojų dalis priklauso didelės rizikos grupei;

- (19) COVID-19 pandemija turės didelį poveikį darbo rinkai ir pakeis pastaraisiais metais vyravusios nedarbo mažėjimo tendencijos kryptį. Nedarbo lygis turėtų išaugti nuo 3,3 % 2019 m. iki apie 7,5 % 2020 m., o 2021 m. šiek tiek sumažėti iki 5,3 %. Šis trumpalaikis poveikis vidutinės trukmės laikotarpiu gali tapti labiau struktūrinis, ypač pažeidžiamų grupių atžvilgiu. Laikinai taikoma sutrumpinto darbo laiko tvarka galėtų būti veiksminga priemonė darbo vietoms išlaikyti, nes esama pakankamai paskatų, kad įmonės ją taikytų. Tuo pačiu metu, nepaisant teigiamų pokyčių prieš COVID-19 krizę, kai kurių grupių, ypač moterų, žemos kvalifikacijos darbuotojų, vyresnio amžiaus žmonių, neįgaliųjų ir juos prižiūrinčių asmenų, dalyvavimas darbo rinkoje išliko menkas. Sumažinti darbo jėgos trūkumą padėjo migracija iš Sąjungai nepriklausančių šalių, tačiau dėl apribojimų, atsiradusių dėl sienų kontrolės, gali būti sunku užtikrinti tolesnį darbuotojų migrantų srautą į šalį. Todėl lanksčių darbo sąlygų, įskaitant nuotolinį darbą ir lankstaus darbo laiko tvarką, taikymo, visų pirma pagal neterminuotas darbo sutartis dirbantiems darbuotojams, skatinimas gali padėti reaguoti į krizę ir padėti grupėms, kurių aktyvumo lygis yra mažesnis, rasti nuolatinį darbą. Tai taip pat padidintų darbo rinkos atsparumą būsimiems nuosmukiams;
- (20) siekiant sušvelninti COVID-19 pandemijos socialinį poveikį, sustiprinti socialinę sanglaudą ir remti ekonomikos atsigavimą, reikalingos plataus masto apsaugos priemonės. Pastaraisiais metais Lenkija pradėjo vykdyti plataus masto socialinių pervedimų programą, apimančią visuotinę išmoką vaikui ir papildomą vienkartinę išmoką, kasmet mokėtiną pensininkams; jos vertė – beveik 2,5 % BVP per metus. Šiomis priemonėmis suteikiama galimybių tiksliau didinti socialinę apsaugą. Tuo pačiu metu mažiausias pajamas gaunantiems asmenims socialinių išmokų išmokama nedaug. Itin didelis skurdas, apie kurį pranešta 2019 m. atlikus namų ūkių biudžeto tyrimą, labiausiai padidėjo tarp asmenų ar šeimų, gyvenančių iš išmokų (išskyrus pensijas ir invalidumo pensijas), o tai rodo socialinės apsaugos sistemos trūkumus. Be to, ne visų rūšių darbo sutartys suteikia galimybę naudotis socialine apsauga, pavyzdžiui, pakankamomis bedarbio pašalpomis, motinystės išmokomis, ligos ir invalidumo išmokomis. Dėl to kai kurie darbuotojai, kuriems taikomos neatidėliotinos priemonės, tampa pažeidžiamesni ir jiems gresia skurdas. Be to, minimalių pajamų išmokų lygis yra mažesnis už Sąjungos vidurkį;

- (21) staiga sustabdžius pamokas visais švietimo lygmenimis švietimo sistemai kilo sunkumų užtikrinant nuotolinį mokymąsi. Norint užkirsti kelią nelygybės didėjimui, labai svarbu užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys, ypač palankių sąlygų neturintys asmenys, galėtų mokytis nuotoliniu būdu. Tačiau 2018 m. beveik 330 000 mokinių namų ūkiai neturėjo kompiuterio su prieiga prie interneto. Didelei daliai mokytojų trūksta skaitmeninio mokymo įgūdžių. Be to, daugeliui tėvų sunku padėti vaikams naudotis skaitmeniniu mokymusi ir mokytis namuose. Kai kurios iš šių problemų būtų išspręstos ir kokybė būtų užtikrinta, jei būtų toliau taikomos priemonės, kuriomis mokyklos ir mokytojai būtų aprūpinti skaitmenine infrastruktūra ir internetine mokymo medžiaga. COVID-19 krizė išryškino bendrą struktūrinį iššūkį, susijusį su skaitmeninių įgūdžių įgijimu, nes beveik pusė suaugusiųjų neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių, o bendras suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi procese yra gerokai mažesnis nei Sąjungos vidurkis. Pastarojo meto profesinio mokymo reformos nepakankamai paskatino darbdavius jame dalyvauti, o mokymosi darbo vietoje galimybės tebėra nepakankamai išnaudojamos. Atsirandantis mokytojų trūkumas rodo, kad reikia didinti mokytojo profesijos patrauklumą;
- (22) COVID-19 protrūkis labai paveikė įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) ir labai mažų įmonių, darbo sąlygas. Siūlyti dirbti nuotolinio darbo sąlygomis yra sudėtinga ir tik dešimtadalyje Lenkijos įmonių skaitmeninimas yra pakankamai pažengęs, kad jos galėtų greitai prisitaikyti prie naujų sąlygų. Viena iš pagrindinių MVĮ skaitmeninimo kliūčių yra žemas savininkų, vadovų ir darbuotojų skaitmeninio raštingumo lygis. Norint užtikrinti viešųjų paslaugų teikimą ir kontroliuoti krizei stebėti ir valdyti reikalingas priemones, labai svarbu, kad viešojo administravimo srityje būtų naudojamos skaitmeninės technologijos. Be to, dėl veiksmingų skaitmeninių viešųjų paslaugų mažėja bereikalinga reglamentavimo ir administracinė našta, o tai gali būti itin svarbu ekonomikos atsigavimo etapu;

- (23) siekdama sušvelninti COVID-19 krizės poveikį, Lenkijos Vyriausybė nukentėjusioms įmonėms pasiūlė didelę likvidumo paramą garantijų, paskolų ir sąlyginių dotacijų forma, daugiausia orientuodamasi į MVĮ ir labai mažas įmones. Vyriausybės priemonės remia Lenkijos nacionalinis bankas, be kita ko, taikydamas išdo obligacijų pirkimo antrinėje rinkoje programą ir labai sumažintas palūkanų normas. Veiksmingas ir greitas tų priemonių įgyvendinimas ir veiksmingas tarpininkų vykdomas jų paskirstymas yra labai svarbūs siekiant padėti verslo sektoriui tęsti veiklą ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonomikai atsigauti. Rengiant ir įgyvendinant šias priemones reikia atsižvelgti į bankų sektoriaus atsparumą ir stebėti finansų sistemos stabilumą. Pagerinti nukentėjusių įmonių pinigų srautus taip pat padėtų galimybė atidėti mokesčių bei socialinių įmokų mokėjimą ir viešojo sektoriaus institucijų sutartinių mokėjimų paspartinimas;

- (24) siekiant skatinti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Lenkijos ekonomika išskiria daug anglies dioksido, o oro kokybė šalyje yra viena prasčiausių Sąjungoje, ir tai kelia didelį susirūpinimą dėl aplinkos ir sveikatos. Todėl labai svarbu laiku planuoti ir priimti plataus užmojo priemones, kuriomis siekiama pereiti prie švarios energijos pagal Europos žaliąjį kursą ir nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Nors šviesolaidinio ryšio diegimo rodiklis Lenkijoje viršija Sąjungos vidurkį ir ankstesniais metais padaryta didelė pažanga didinant itin spartaus ir judriojo plačiajuosčio ryšio skverbtį, Lenkija dar nėra pasiekusi savo nustatytų sujungiamumo tikslų. Ekonomikos atsigavimą taip pat būtų galima paremti didelėmis investicijomis į darniojo transporto infrastruktūrą, kad būtų pagerintas susisiekimas tarp periferinių vietovių ir ekonominės veiklos centrų. Kad užtikrintų ilgalaikį tvarų ekonomikos augimą ir konkurencingumą, Lenkija vis labiau pasikliaus mokslu ir inovacijomis. Bendrosios išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai, palyginti su BVP, tebėra mažesnės už Sąjungos vidurkį ir, nepaisant akivaizdžios pažangos daugelyje šalies inovacijų ekosistemos politikos priemonių derinio komponentų, mokslo ir verslo subjektų bendradarbiavimas tebėra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių Lenkijai stiprinti inovacijas. Įveikti kai kuriuos dėl perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos kylančius iššūkius, visų pirma 2020 m. šalies ataskaitos D priede nurodytose teritorijose, Lenkijai turėtų padėti Teisingos pertvarkos fondo, kuris yra Komisijos pasiūlymo objektas, 2021–2027 m. laikotarpio programavimas. Tai suteiktų Lenkijai galimybę kuo geriau pasinaudoti tuo fondu;
- (25) stabiliai ir nuspėjamai verslo aplinka ir palankiai investavimo aplinkai tenka svarbus vaidmuo ekonomikos atsigavimo po pandemijos procese. Šiuo atžvilgiu esminiai elementai yra teisingumo sistemos nepriklausomumas, veiksmingumas ir kokybė. Teisinis tikrumas, įskaitant galimybę kreiptis į nepriklausomus teismus, ir pasitikėjimas reglamentavimo politikos ir institucijų kokybe bei nuspėjamumu taip pat yra itin svarbūs vidaus rinkos veikimo ir Lenkijos padėties Europos tiekimo grandinėse po pandemijos užtikrinimo veiksniai. Be Komisijos ne kartą pareikšto susirūpinimo dėl teisinės valstybės principo laikymosi Lenkijoje, kuris jau ne kartą buvo nagrinėtas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimuose, dar didesnį susirūpinimą kelia pastarojo meto įvykiai, susiję su Lenkijos ir Sąjungos teisinės sistemos veikimu;

- (26) tvaraus ekonomikos augimo ir privačiųjų investicijų pagrindas yra tvirta ir stabili reglamentavimo aplinka. Tinkamų viešų konsultacijų ir konsultacijų su socialiniais partneriais trūkumas daro neigiamą poveikį verslo aplinkos stabilumui ir tvirtumui, taip pat teisės aktų kokybei. Viešos konsultacijos dėl Ministrų Tarybos pasiūlytų įstatymų projektų tapo privalomos, tačiau jos arba nevyksta, arba nėra privalomos dėl pasiūlymų, pateiktų alternatyviais būdais, pavyzdžiui, kai pasiūlymą pateikia Parlamento nariai. Šis nenuoseklumas toliau lemia prastesnę priimamų teisės aktų kokybę. Be to, pablogėjo socialinio dialogo kokybė, visų pirma dėl to, kad politikos formavimo procese konsultacijos nevyko arba jos buvo labai trumpos. Užtikrinant, kad konsultacijoms būtų skiriama pakankamai laiko, geriau atsižvelgiant į suinteresuotųjų subjektų nuomones dėl įstatymų ir politikos dokumentų ir kuo labiau sumažinant įstatymų, dėl kurių konsultuotis nebūtina, skaičių, suaktyvėtų socialinių partnerių dalyvavimas ir pagerėtų teisėkūros kokybė. Institucinė trišalio socialinio dialogo struktūra yra Socialinio dialogo taryba. Tačiau 2020 m. balandžio mėn. priimtos teisinės nuostatos silpnina socialinių partnerių savarankiškumą Socialinio dialogo taryboje, o tai gali dar labiau sumažinti socialinio dialogo veiksmingumą šalyje;
- (27) nors šioje Rekomendacijoje išdėstytose šaliai skirtose rekomendacijose (toliau – 2020 m. šaliai skirtos rekomendacijos) dėmesys sutelktas į COVID-19 pandemijos socialinio ir ekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigauti sudarymą, 2019 m. šaliai skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinės trukmės laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. 2019 m. šaliai skirtos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestrą. Tai apima ir 2019 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis. Į visas 2019 m. šaliai skirtas rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. strateginio programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;

- (28) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie ekonomikos tvarumo. Savo 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos 2020 m. šaliai skirtos rekomendacijos, Lenkija prisidės prie pažangos siekiant DVT ir prie bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;
- (29) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Lenkijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. konvergencijos programą, 2020 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Lenkija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Lenkijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygmens priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (30) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė⁸ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

⁸ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Lenkijai 2020 m. ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos pagal Stabilumo ir augimo paką, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su COVID-19 pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Didinti sveikatos sistemos atsparumą, prieinamumą ir veiksmingumą, be kita ko, suteikiant pakankamai išteklių ir spartinant e. sveikatos paslaugų diegimą.
2. Mažinti krizės poveikį užimtumui, visų pirma sudarant geresnes sąlygas taikyti lanksčią sutrumpinto darbo laiko tvarką. Tikslingiau skirstyti socialines išmokas ir užtikrinti galimybes jas gauti tiems, kam jų reikia. Gerinti skaitmeninius įgūdžius. Toliau skatinti įmonių ir viešojo administravimo skaitmeninę transformaciją.
3. Toliau dėti pastangas, kad įmonėms būtų užtikrintos galimybės gauti finansavimą ir užtikrinti likvidumą. Siekiant remti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į skaitmeninę infrastruktūrą, švarią ir efektyvią energijos gamybą ir naudojimą, taip pat į darnųjį transportą, prisidedant prie laipsniško ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, be kita ko, anglių pramonės regionuose.
4. Gerinti investavimo aplinką, visų pirma užtikrinant teismų nepriklausomumą. Užtikrinti veiksmingas viešas konsultacijas ir socialinių partnerių dalyvavimą politikos formavimo procese.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas